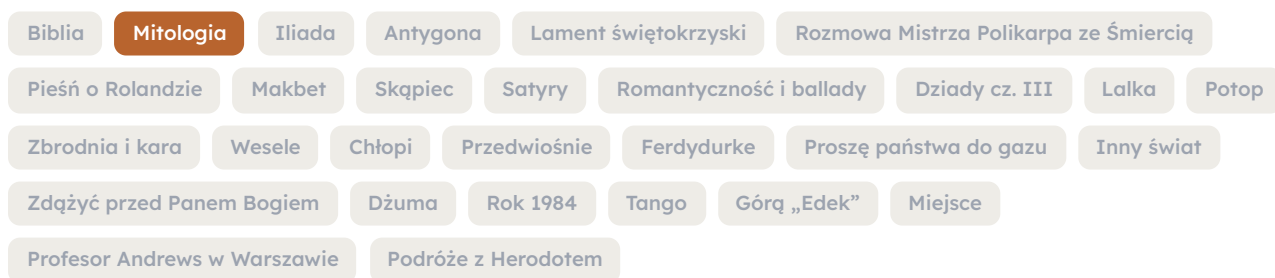

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

3 pytania CKE na maturę 2027 i 2028.
Do każdego karta-ściągą i wypowiedź wzorcowa.

Mitologia

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Okienka powtórek i zwroty na egzamin

Poświęcenie się w imię wyższych wartości.

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
☐ 3. dzień
☐ 7. dzień
☐ przed maturą

Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie Mitologii (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

Mity greckie pokazują, że poświęcenie dla wyższych wartości (ludzkości, miłości, wspólnoty) jest najwyższą formą bohaterstwa, choć często kończy się cierpieniem. Prometeusz poświęca się dla ludzi, Alkestis dla męża, a ich ofiara staje się wzorem dla całej kultury europejskiej.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:30 MIN

● Wstęp 0:00–0:42	Bogowie w mitach są potężni, ale to ludzie i tytani, którzy poświęcają siebie, budzą największy podziw.
● Argument 1 0:42–1:32	Prometeusz wykrada ogień z Olimpu i daje go ludziom, choć wie, że Zeus go ukarze. Zostaje przykuty do skały na Kaukazie, a orzeł codziennie wyjada mu wątrobę. Poświęca siebie dla rozwoju i godności ludzi.
● Argument 2 1:32–2:16	Alkestis zgadza się umrzeć zamiast męża Admeta, gdy nikt inny, nawet jego starzy rodzice, nie chce tego zrobić. Wzruszony Herakles wydiera ją śmierci. Poświęcenie z miłości zostaje nagrodzone.
● Kontekst 2:16–2:54	„Kordian” Słowackiego: monolog na Mont Blanc i idea „Winkelrieda narodów”: Polska ma poświęcić się dla wolności Europy. Romantycy nazywali taką postawę prometejską.
● Zakończenie 2:54–3:30	Poświęcenie w imię wyższych wartości jest w mitach drogą do nieśmiertelnej stawy. Prometeusz i Alkestis to wzory, do których wracają kolejne epoki.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

Prometeusz ogień kara na Kaukazie Alkestis
 Admet Herakles ofiara z miłości prometeizm

UWAGA, PUŁAPKA

Prometeusz jest tytanem, nie człowiekiem ani bogiem olimpijskim. Alkestis ratuje Herakles, a nie Orfeusz.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

LITERACKI „Kordian” – Juliusz Słowacki

Winkelriedyzm: poświęcenie jednostki i narodu dla wolności innych.

LITERACKI „Dziady” cz. III – Adam Mickiewicz

Prometeizm Konrada w Wielkiej Improwizacji: bunt i cierpienie „za miliony”.

LITERACKI „Dżuma” – Albert Camus

Tarrou i Rieux ryzykują życie, walcząc z zarazą: poświęcenie bez patosu.

PYTANIA KOMISJI: PRZECIWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

- Czy poświęcenie Prometeusza było mądre?**
Tak, jeśli liczy się dobro ludzi. Ale pokazuje też koszt: wieczne cierpienie i bunt przeciw władzy.
- Dlaczego Admet nie jest bohaterem tego mitu?**
Bo przyjmuje ofiarę żony. Mit pyta o granicę: czy wolno pozwolić, by ktoś za nas umarł?
- Za jaką wartość byłbyś/byłabyś gotów/gotowa się poświęcić?**
Refleksja własna: rodzina, prawda, wolność. Gdzie jest granica?

PYTANIE 4 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Poświęcenie się w imię wyższych wartości.

368 słów
ok. 3:30 min mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

74 słów

Tematem mojej wypowiedzi jest poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omówię go na podstawie „Mitologii” Jana Parandowskiego. Uważam, że mity greckie pokazują, iż poświęcenie dla wyższych wartości, czyli dla ludzkości, miłości albo wspólnoty, jest najwyższą formą bohaterstwa, choć często kończy się cierpieniem. Prometeusz poświęca się dla ludzi, a Alkestis dla męża. Ich ofiara stała się wzorem dla całej kultury europejskiej. Bogowie w mitach są potężni, ale to ci, którzy poświęcają siebie, budzą największy podziw.

Argument 1

87 słów

Najważniejszy jest mit o Prometeuszu. Ten tytan ulepił ludzi z gliny i bardzo ich kochał. Gdy Zeus odmówił ludziom ognia, Prometeusz wykradł go z Olimpu i przyniósł na ziemię. Wiedział, że władca bogów go ukarze, a mimo to nie zawahał się. Zeus kazał przykuć go do skały na Kaukazie, gdzie orzeł codziennie wyjadał mu wątrobę, która w nocy odrastała. Prometeusz poświęca więc własne szczęście i spokój dla rozwoju i godności ludzi. Dlatego jego imię stało się nazwą postawy: prometeizm to bunt i cierpienie w imię dobra innych.

Argument 2

78 słów

Inny rodzaj poświęcenia pokazuje mit o Alkestis. Bogowie zgodzili się, by jej mąż Admet uniknął śmierci, jeśli ktoś umrze za niego. Nie zgodzili się na to ani przyjaciele, ani nawet starzy rodzice Admeta. Zgodziła się tylko żona. Alkestis oddała życie z miłości, a dom pogrążył się w żałobie. Wtedy przybył Herakles, wzruszony jej ofiarą stoczył walkę ze Śmiercią i przyprowadził Alkestis z powrotem. Mit pokazuje, że poświęcenie z miłości ma tak wielką moc, że może pokonać nawet śmierć.

Kontekst

67 słów

Kontekstem jest „Kordian” Juliusza Słowackiego. Na szczycie Mont Blanc bohater wygłasza monolog, w którym ogłasza Polskę Winkelriedem narodów. To nawiązanie do szwajcarskiego rycerza, który rzucił się na wrocznie wrogów, aby otworzyć drogę swoim. Kordian chce, by Polska poświęciła się dla wolności Europy, a sam postanawia zabić cara. Romantycy, podobnie jak Grecy, widzieli w poświęceniu najwyższą formę bohaterstwa, a postawę Kordiana i Konrada z „Dziadów” nazywano właśnie prometejską.

Zakończenie

62 słów

Podsumowując: w mitach greckich poświęcenie w imię wyższych wartości jest drogą do nieśmiertelnej sławy, choć zwykle wiąże się z cierpieniem. Prometeusz i Alkestis to wzory, do których wracają kolejne epoki: romantycy, pisarze współcześni i zwykli ludzie. Moim zdaniem te mity wciąż są aktualne, bo każdy z nas czasem musi wybrać, czy myśli tylko o sobie, czy jest gotów coś oddać dla innych.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST
